

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาว โสรยา แสงวิเวก

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องเป็นหลักวิชาที่แสดงทั้งทางด้านเนื้อหาและเทคนิควิธีการประเมินโดยผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ประมวลความรู้มาจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆ เพื่อนำมาใช้ในการประเมินในครั้งนี้ให้มีความถูกต้อง และสมเหตุสมผล ทางด้านวิชาการหลักวิชาด้านเนื้อหาและเทคนิคที่ใช้ในการประเมินดังกล่าว มี 5 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานในกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. หลักการประเมิน โครงการรูปแบบการประเมินแบบซัพพโมเดล
5. การวิเคราะห์การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งหนึ่งล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพ เสริมรายได้ให้แก่ประชาชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น มีชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชน ให้เห็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ คือ มีความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครอบครัว การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง การบริหารการจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้านทั้งใน ส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชนและกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการ สอดรับเกื้อกูลกัน การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินตามแนวทางในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยมีส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและจัดการกองทุน มีการติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเองเพื่อความ โปร่งใสมีประสิทธิภาพ

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนา การอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และ ความจำเป็นเร่งด่วน สำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดี แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง มีการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และการบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้
 - หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
 - หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบไปด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกมอบหมายเป็นประธาน มีคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขานุการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน ให้มีที่ปรึกษากรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคน

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้เมื่อครบกำหนดวาระตามวาระหนึ่ง หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง ก็ต่อเมื่อตาย ลาออก เป็นบุคคลล้มละลาย คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เป็นผู้ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

กรรมการมีอำนาจและหน้าที่กำหนดนโยบาย การจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน กำหนดแผนการจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนดแผนงานและออกระเบียบข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้งแนวทางการบริหารงานกองทุนออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุนแต่งตั้งคณะกรรมการคณะทำงานเพื่อทำดำเนินการตามระเบียบนี้ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการหรือคณะกรรมการ อาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐไปช่วยปฏิบัติเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา นอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้ รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรครวมทั้งฐานะทางการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ปฏิบัติหน้าที่อื่น

หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่เป็นสำนักเลขานุการของคณะกรรมการ ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบายและแนวทางการบริหารกองทุน ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์การต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน พิจารณาเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน ให้สนับสนุนปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุนดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการ ดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชน โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการชุมชน ด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในชุมชน มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ คือเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ การลดรายจ่ายการบรรเทาฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม

เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้ คือ เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ เงินกู้ยืม ดอกผลหรือประโยชน์ใดๆที่เกิดจากกองทุน เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันอื่นใด

ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินไปยังบัญชีเงินฝากออมทรัพย์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติกับธนาคารเพื่อสำรองจ่ายและเตรียมจัดสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง จัดสรรเงิน โดยให้ธนาคาร โอนเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามคำสั่งของ คณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินไปยังบัญชีกองทุนเงินหมู่บ้าน และบัญชีกองทุนชุมชน บัญชีละหนึ่งล้านบาท ภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจาก คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถจัดสรรเงินให้เสร็จ ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินสิบห้าวัน

ในการอนุมัติให้คณะกรรมการกองทุน เริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินเข้าบัญชีกองทุน หมู่บ้านหรือบัญชีกองทุนชุมชนเมือง ให้คณะกรรมการพิจารณาในหลักการดังนี้ คือ ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ที่แสดงออกในการ เข้าร่วมบริหารและจัดการกองทุนและควบคุมดูแลกันเอง ความพร้อมของคณะกรรมการที่เป็น ความพร้อมของบุคคล ด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของ หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง การบริหารจัดการกองทุนที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน ในส่วนเงินอุดหนุน จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และกองทุนทางสังคมหรือกองทุนที่หน่วยงานราชการ จัดตั้งขึ้น การมีระบบการตรวจสอบและการประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน โดยสมาชิก และมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินการกิจกรรมของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและมี ประสิทธิภาพสูงสุด คณะกรรมการมีอำนาจระงับการจ่ายจากบัญชีกองทุนเบิกจ่ายไปแล้ว อันเนื่อง มาจากมีหลักฐาน อันควรเชื่อได้ว่าคณะกรรมการกำหนดหรือกระทำการอันอาจก่อให้เกิดความ เสียหายต่อกองทุน

2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า เขตเทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้งสำนักงานกองทุน
2. วัตถุประสงค์
3. แหล่งที่มาของกองทุน
4. คุณสมบัติของสมาชิก
5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

1. ที่ตั้งสำนักงานกองทุน

ชุมชน บ.ข.ส.เก่า เลขที่ 4/1 กองวัดจีน ซอย 4 ถนนเทศบาล 16 อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โทรศัพท์ 044-316506

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับกองทุน
- 2.2 ส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินตั้งจะและรับฝากเงิน
- 2.3 ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก พัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่มัวเมาในอบายมุข เป็นคนรักสามัคคี ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ มีความคิดริเริ่ม เป็นนักแก้ปัญหา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน ขยันและรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน
- 2.4 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของสมาชิก
- 2.5 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 2.6 ส่งเสริมการประกอบอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3. แหล่งที่มาของกองทุน

เป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละหนึ่งล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

4. คุณสมบัติของสมาชิก สมาชิกของกองทุนชุมชนบ.ช.ส.เก่า มีคุณสมบัติดังนี้

- 4.1 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในชุมชนเมือง ชุมชนบ.ช.ส.เก่า ถนนเทศบาล8,10,12,14,16.(ซอย4) ตั้งแต่วันที่มิชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
- 4.2 เห็นชอบและพร้อมที่จะปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ และระเบียบของกองทุนและสนใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมของกองทุนชุมชนเมือง
- 4.3 เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน มีมติเห็นชอบรับเข้าเป็นสมาชิก
- 4.4 เห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนชุมชน
- 4.5 มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ทุนเรือนหุ้นต้องไม่เกินห้าพันบาท
- 4.6 เป็นผู้ที่ไม่มียศหรือตำแหน่งเกี่ยวกับคดีการพนัน และสารเสพติด
- 4.7 ไม่มีประวัติเสียเกี่ยวกับคดีการพนัน และสารเสพติด
- 4.8 มีความรับผิดชอบ เสียสละ

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 5.1 ยื่นแบบขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ที่แผนกทะเบียนและประวัติก่อนวันประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการกองทุนอย่างน้อยเจ็ดวัน ยกเว้นในคราวก่อตั้งกองทุน
- 5.2 เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่ชุมชนกำหนด
- 5.3 คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้พิจารณารับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกได้โดยชอบธรรม

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ด้วยเหตุดังนี้

- 6.1 ตาย
- 6.2 ลาออก โดยทำหนังสือแจ้งต่อคณะกรรมการกองทุน และได้รับการพิจารณาให้ออกตามมติที่ประชุม ด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้เข้าร่วมประชุม
- 6.3 จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนชุมชนเมืองหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกองทุนชุมชนเมือง ไม่ว่าจะกรณีใดๆ
- 6.4 จงใจปิดบังความจริง ที่อาจจะทำให้เกิดความเสียหายแก่กองทุนชุมชนเมือง
- 6.5 นำเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนชุมชนเมือง ไปใช้ผิดกรอบวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้ในสัญญาเงินกู้ยืม
- 6.6 ขาดคุณสมบัติที่ชุมชนกำหนด

3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการในกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากเป็นไปตามระเบียบ คณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

3.1.1 จะต้องมีการเวียนสามในสี่ ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม

3.1.2 คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 มีดังนี้

- 1) เป็นผู้มิชื้ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
- 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินกเว้นความผิดฐานบุกรุก
- 7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
- 8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- 9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมในด้านต่างๆของหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามสภาพเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- 3) ความรู้ ประสบการณ์และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- 4) ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- 6) การปฏิบัติตนของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
- 7) การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

3.3 การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามระเบียบการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

- 1) การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ยืมให้คณะกรรมการกองทุน พิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้ยืมแต่ละราย การชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ให้ผู้กู้ยืมเงินชำระให้แล้วเสร็จ ภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ทำสัญญา
- 2) ในกรณีที่ผู้ขอกู้ยืมเงินผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ยืม ให้ผู้ขอกู้ยืมเงินได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้
- 3) คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ย ให้แก่ผู้ขอกู้ยืมรายใดก็ได้ เมื่อมีเหตุอันควรและด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก ด้วยเสียงกึ่งหนึ่งหรือดำเนินการอื่นๆตามที่ข้อบังคับกำหนด
- 4) ในกรณีที่ผู้ขอกู้เงิน มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ในสัญญาเงินกู้ยืมเงินหรือหลักฐานอันสมควร เชื่อได้ว่าผู้ขอกู้ยืมเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกเงินคืนเงินกู้ยืม พร้อมทั้งดอกเบี้ยที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที
- 5) ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อลงมติให้ผู้ขอกู้ยืมเงินที่นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ในสัญญาเงินกู้ยืมเงิน พ้นจากสภาพภายในสามสิบวัน

นับแต่วันที่ยกเลิกสัญญา ห้ามมิให้บุคคลนั้นสมัครเข้าเป็นสมาชิกเป็นเวลาสองปี นับตั้งแต่วันที่พ้นจากสมาชิกภาพ

กรณีกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

- 1. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ จะพิจารณาถึง**
 - 1.1 เหตุผลหรือความจำเป็นแห่งการกู้ยืมเงิน
 - 1.2 หลักประกันในการกู้ยืมเงิน
 - 1.3 วิธีการชำระคืนเงินกู้ยืม
- 2. วิธีการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้ มีดังนี้**
 - 2.1 ให้สมาชิกผู้กู้ยืมเงินแสดงรายการ ใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่ระบุในสัญญาเงินกู้ยืม
 - 2.2 กองทุนจัดทำบันทึกการชำระคืนเงินกู้ยืมของสมาชิก
 - 2.3 แต่งตั้งกรรมการฝ่ายติดตามและเร่งรัดหนี้
- 3. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้**
 - 3.1 ใช้ทุนเรือนหุ้นค้ำประกัน
 - 3.2 ใช้ทรัพย์สิน หรือหลักทรัพย์ค้ำประกัน
 - 3.3 ใช้บุคคลค้ำประกัน
- 4. วิธีการแก้ไขปัญหา ในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้น และดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญา**
 - 4.1 เขียนคำร้องต่อคณะกรรมการกองทุนชี้แจงเหตุผลในการขอเลื่อนชำระหรือการผ่อนชำระหนี้
 - 4.2 ให้ชำระหนี้ด้วยทุนเรือนหุ้นของผู้กู้เงินที่มีอยู่ในบัญชี
 - 4.3 ให้สมาชิกผู้ค้ำประกัน เป็นผู้จัดการชำระแทนผู้กู้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ตามวงเงินกู้ยืมที่ปรากฏในสัญญากู้ยืมเงิน ในส่วนที่เกินจากข้อ 2

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคนิคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(อาจารย์นิสาชล จำนงศรี)

กรรมการสอบ

.....

(อาจารย์ ดร. สุนิตยา เกื่อนนาดี)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคนิคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

5. แนวทางการบริหารกองทุนชุมชน ในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในชุมชน

- 5.1 ปันผลคืนให้แก่สมาชิกร้อยละ 40 ของกำไรสุทธิเมื่อสิ้นปีทางบัญชี
- 5.2 ปันผลเป็นเงินสมทบเข้ากองทุนชุมชนร้อยละ 20 ของกำไรสุทธิเมื่อสิ้นปีทางบัญชี
- 5.3 ปันผลเป็นทุนเพื่อสวัสดิการแก่สมาชิกและครอบครัวร้อยละ 20 ของกำไรสุทธิเมื่อสิ้นสุทธิต่างบัญชี ดังนี้
 - 1) ทุนการศึกษาบุตรของสมาชิกร้อยละ 5 ของกำไรสุทธิเมื่อสิ้นปีทางบัญชี
 - 2) ให้สมาชิกกู้ยืมในกรณีเจ็บป่วยได้โดยไม่จำกัดระยะเวลาได้ในอัตราร้อยละ 5 ในกรณีนี้ให้สมาชิกกู้ยืมเงินได้เพียงเดือนละ 1 ราย
 - 3) จัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เพื่อนำแนวทางมาปรับปรุงแก้ไขกองทุนให้มีความเจริญก้าวหน้าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิเมื่อสิ้นปีทางบัญชี
 - 4) ปันผลเพื่อการดำเนินการกองทุนและสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านร้อยละ 20 ของกำไรสุทธิ

6. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนชุมชน ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง

- 6.1 จัดอันดับในการทำสัญญากู้ยืมเงิน
- 6.2 อนุมัติวงเงินกู้ยืม ไม่เกินวงเงินที่กองทุนกำหนดตามเหตุผลความจำเป็น
- 6.3 การขอกู้ยืมเงินซ้ำ สมาชิกต้องตรวจสอบและรอกการจัดลำดับใหม่ จนกว่าคำขอของสมาชิกที่รอกการอนุมัติค้างอยู่ก่อนจะแล้วเสร็จ จึงจะได้รับสิทธิในการอนุมัติวงเงินกู้ยืม
- 6.4 ให้สมาชิกยื่นคำขอกู้ยืมเงิน ในกรณีเพื่อเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน สมาชิกที่ขอกู้ยืมเงินจะต้องชำระเงินกู้ยืมพร้อมดอกเบี้ย ตามที่ระบุไว้ในสัญญาเงินกู้และระเบียบข้อบังคับของกองทุนที่กำหนดไว้

7. กองทุนชุมชน บ.ช.ส.เก่า กิจกรรมที่สมาชิกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประกอบอาชีพ

ตารางที่ 1 ตารางแสดงกิจกรรมที่สมาชิกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประกอบอาชีพ

ลำดับที่	กิจกรรมที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	วงเงินผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (บาท)	อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละต่อปี)	ระยะเวลาชำระคืน (ปี)	ข้อกำหนดหรือเงื่อนไขสำคัญ
1	ค้าขาย	20,000	8	1	ตามระเบียบข้อบังคับฯ
2	เกษตรกรรม	20,000	8	1	ตามระเบียบข้อบังคับฯ
3	ทุนการศึกษา	20,000	8	1	ตามระเบียบข้อบังคับฯ
4	เลี้ยงสัตว์	20,000	8	1	ตามระเบียบข้อบังคับฯ
5	ประกอบอาชีพส่วนตัว	20,000	8	1	ตามระเบียบข้อบังคับฯ
6	อุตสาหกรรม	20,000	8	1	ตามระเบียบข้อบังคับฯ
7	ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย	20,000	8	1	ตามระเบียบข้อบังคับฯ
8	เพื่อเหตุจำเป็นและเร่งด่วน	20,000	8	1	ตามระเบียบข้อบังคับฯ

ที่มา : กองทุนชุมชน บ.ช.ส.เก่า เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา (2544)

หมายเหตุ ผู้กู้ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

4. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพชีโอมเดล

4.1 รูปแบบการประเมินแบบชีพชีโอมเดล

จำเนียร สุขหลายและคณะได้สรุป“รูปแบบการประเมินแบบชีพชีโอมเดล”ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ), 2545 : 221-234) ดังนี้

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็น การประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นการประเมินความก้าวหน้า เพื่อบ่งชี้จุดเด่นจุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ ทันทีทั้งที่และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของ โครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบชีพชีโอม จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการ ที่จะประเมินได้อย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสมช่วยในการตัดสินใจ ผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวก ในการปฏิบัติจึงเป็นที่นิยม กว้างขวาง

แบบจำลองชีพชีโอมจะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

- 1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับ โครงสร้าง เพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจ ในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
- 4) การดูประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจ และดูผลสำเร็จของโครงการ

4.2 รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

อุดม จัรัสพันธุ์และคณะได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล” (2545:89-91) ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

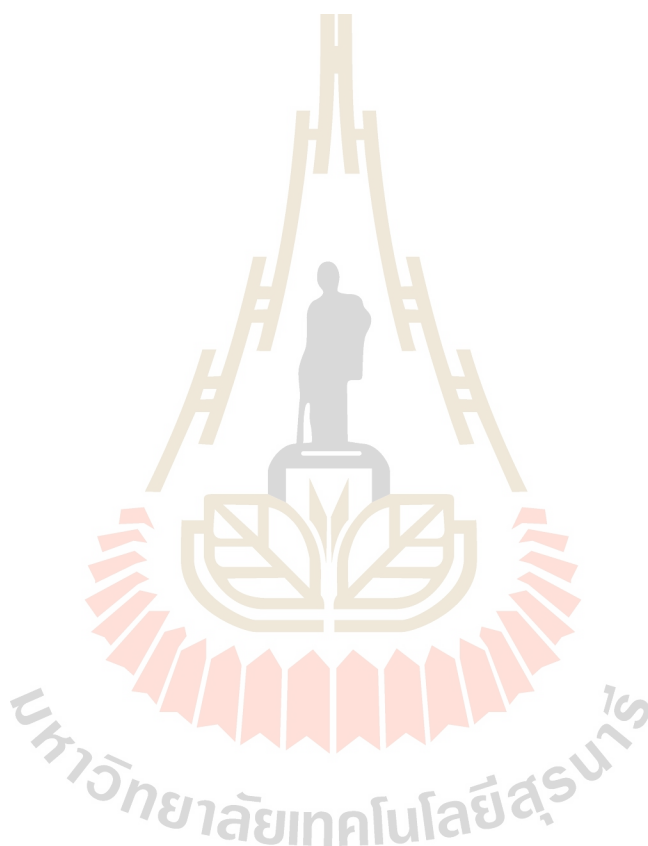
- 1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ
- 2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ(Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินโครงการ
- 3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
- 4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

5. การวิเคราะห์การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามโครงการเพิ่มสภาพ

โครงการนี้มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิต เพื่อการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตร ที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาโครงการหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์ โครงการการวิจัยและประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทาง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสทำได้ อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ และสามารถนำประกาศนียบัตรไปใช้ เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทได้ ทำให้การดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

คำนำ

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการครั้งนี้ เพื่อทราบและเข้าใจโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง สามารถอธิบายหลักการและเหตุผล มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถอธิบายกรอบความคิดทฤษฎีและวิธีการดำเนินการ และอธิบายเกี่ยวกับผลที่ได้รับจากการประเมินโครงการได้ ดังนั้นในบทที่ 3 จึงมีรายละเอียดด้านต่างๆ ดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

วิธีการประเมินโครงการมีรูปแบบของการประเมินอยู่หลากหลายรูปแบบ ตามแนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน ได้จำแนกรูปแบบการประเมินจุดประสงค์ที่นำไปใช้ 3 รูปแบบคือ

1.1 รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Base Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตรวจสอบ ผลที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ โดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานโครงการ ว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่นำเสนอแนวคิดในรูปแบบนี้ ได้แก่ ไทเลอร์ (Tyler) ครอนบาค (Cronbach) และเคอร์ค แพตทริค (Kirpatrick) เป็นต้น

1.2 รูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจ (Decision Oriented Evaluation) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีหลักการของการประเมินที่เป็นระเบียบ โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการที่จะทำได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อที่จะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาการตัดสินใจที่เหมาะสม

ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่เสนอแนวความคิดในรูปแบบ ได้แก่ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) อัลคิน (Alkin) เป็นต้น

1.3 รูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินคุณค่า (Value-Oriented Evaluation) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีหลักการว่าการประเมินเป็นการกำหนดคุณค่า หรือการตีราคาของสิ่งที่ได้รับการประเมินรวม ทั้งการให้ความสำคัญกับผลผลิตทั้งหมดของโครงการ โดยใช้ขบวนการประเมินที่เป็นระบบผสมกับขบวนการที่เป็นธรรมชาติ (Naturalistic Approach) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่นำเสนอแนวความคิดในรูปแบบนี้ ได้แก่ สคริฟเวน (Scriven) สเตก (Stake) โพรวัส (Provus) เป็นต้น

สำหรับวิธีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ในรูปแบบซีพีโมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นแนวความคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เพื่อใช้ในการประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชน คือ สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบๆหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นๆ
- 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของหน่วยระบบบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจการผู้กู้
- 3) การประเมินขบวนการ (Process Evaluation) เป็นขบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งผู้กู้และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

คำว่า ประชากร ที่ใช้ในการประเมินมีความหมายว่ากลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งสามารถแบ่งประชากรของการประเมินโครงการออกเป็น 2 ประเภทตามขอบเขตของการวิจัย คือ

1) ประชากรแบบจำกัด

ประชากรแบบจำกัด คือ ประชากรที่สามารถเจนนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดนั่นเอง ตัวอย่างเช่น จำนวนประชากรในชุมชน บ.ข.ส.เก่า เป็นต้น

2) ประชากรแบบไม่จำกัด

ประชากรแบบไม่จำกัด คือประชากรที่ไม่สามารถเจนนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดนั่นเอง เช่น จำนวนก้อนหินทั้งหมดที่มีอยู่ในชุมชน บ.ข.ส.เก่า

สำหรับประชากรที่ใช้ในการทำการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีชุมชน บ.ข.ส.เก่า ใช้ประชากรในรูปของประชากรแบบจำกัดโดยหมายถึงจำนวนประชากรทั้งหมดของชุมชน บ.ข.ส.เก่า จำนวน 954 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

คำว่า กลุ่มตัวอย่าง ในการประเมินโครงการ หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการประเมิน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างคือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้ประเมินนำมาใช้ในการประเมิน ผลการประเมินที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างถือเป็นผลการประเมินจากประชากรด้วยเช่นกัน

วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร

การประเมินโครงการ เพื่อให้ได้ตรงกับลักษณะของประชากรคือการสุ่มตัวอย่างจากประชากรนั่นเอง และวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรสามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การเลือกสุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เลือกต้องสามารถใช้แทนจำนวนประชากรที่ต้องการศึกษาทั้งหมดได้เลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าเทียมกับการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกอย่างไม่เท่าเทียมกัน และผู้ประเมินไม่สามารถกำหนดหรือประมาณค่าโอกาสที่ใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างได้

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีชุมชน บ.ข.ส.เก่า โดยใช้แบบสำรวจต่าง ๆ นั้น จะใช้กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น และใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan และเนื่องจากจำนวนครัวเรือนมีมากกว่า 100 ครัวเรือน จึงใช้กลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

ก. แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน) บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) บร.6 (แบบรายงานผลเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) บร. 7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางชุมชนในทัศนะของประชาชน) โดยมีการเก็บข้อมูลแบบบังเอิญจำนวน 70 ราย ของประชากรในชุมชน บ.ข.ส.เก่าทั้งหมด 954 คน

ข. แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) โดยเลือกผู้ที่ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ

ตารางที่ 2 ตารางแสดงจำนวนการสัมภาษณ์แบบรายงาน บร. 3

ประเภทของสมาชิก	จำนวนทั้งหมด	สัมภาษณ์
คณะกรรมการกองทุน	9	9
สมาชิกที่ต้องการกู้ยืม	26	5
สมาชิกที่ไม่ต้องการกู้ยืม	62	5

หมายเหตุ ตัวเลขที่ได้จากการสำรวจ การปล่อยกู้ในครั้งแรก ปัจจุบันมีผู้กู้รวม 42 คน

ก. แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี) โดยมีการเก็บข้อมูลผู้กู้ที่ได้รับการอนุมัติเงินกองทุนแล้ว ครบทั้งหมดจำนวน 38 ราย คิดเป็นค่าร้อยละ 100 เปอร์เซ็นต์

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า ครั้งนี้ประกอบด้วย 2 หน่วยระบบ คือ

1. หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้
2. หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้ดูแลราย

3.1 ตัวชี้วัดและตัวแปรของหน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

3.1.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicators)

สภาพแวดล้อมตัวชี้วัดบริบทของหน่วยกองทุนหมู่บ้าน แบ่งออกได้ 2 ระดับ คือ

ก. ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ

- ตัวแปร
- 1) ความยากจนของประเทศ
 - 2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
 - 3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
 - 4) สภาพแวดล้อมและการเป็นหนี้สินของประชาชน
 - 5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
 - 6) บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
 - 7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ข. ตัวชี้วัดระดับท้องถิ่น

- ตัวแปร
- 1) ประวัติความเป็นมาของชุมชน
 - 2) เศรษฐกิจและสังคมทั้งชุมชน
 - 3) วัฒนธรรมประเพณี
 - 4) ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน
 - 5) ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม
 - 6) พื้นฐานการศึกษาของคนในชุมชน

3.1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicators)

- ตัวแปร
- 1) นโยบายรัฐบาล
 - 2) เงินกองทุน 1 ล้านบาท
 - 3) คณะกรรมการกองทุน

บทคัดย่อ

บัณฑิต อาสาพัฒนา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : การศึกษา
กองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นิสาชล จันทศรี , 79 หน้า

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการประเมินกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลบริบทชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุน ปัจจัยต่างๆที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานกองทุนและตัวชี้วัดการบริหารจัดการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า โดยการเก็บข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยรวบรวมข้อมูลและในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรในชุมชน บ.ข.ส.เก่า การสุ่มตัวอย่างจำแนกตามการสังเกต การสัมภาษณ์ และการจัดเวทีชาวบ้าน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ซีพีโมเดล (CIPP Model) ช่วยในการเก็บข้อมูลวิเคราะห์กองทุนชุมชน และกำหนดหาตัวบ่งชี้ และประมวลข้อมูลทั้งหมด นำมาวิเคราะห์หาข้อสรุป พร้อมทั้งอภิปรายและข้อเสนอแนะโครงการผลการวิจัยพบว่าสภาพเศรษฐกิจของชุมชน บ.ข.ส.เก่าดี เนื่องจากในชุมชนเป็นที่ตั้งของสถานีรถประจำทาง ทำให้มีรถและประชาชนเข้าออกชุมชนเป็นจำนวนมาก การบริหารจัดการ กองทุนของคณะกรรมการกองทุนชุมชน พบว่าคณะกรรมการกองทุนเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีความตั้งใจในการทำงานเพื่อทำให้กองทุนชุมชนประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต

ปัจจุบันกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า มีจำนวนสมาชิกกองทุนทั้งหมด 104 คน ปล่อยเงินกู้ไปทั้งหมด 42 คน รวมเป็นเงินทั้งหมด 820,000 บาท ปัจจุบันเงินกองทุน 1 ล้านบาท เหลือทั้งหมด 180,335.62 บาท

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
อาจารย์ที่ปรึกษา.....

4) การคิดอัตราดอกเบี้ย

3.1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicators)

- ตัวแปร 1) การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน
2) การจัดทำบัญชีกองทุน
3) การรับชำระหนี้

3.1.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicators)

3.1.4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

- ตัวแปร 1) จำนวนผู้กู้
2) ยอดเงินให้กู้
3) จำนวนสมาชิกกองทุน
4) จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด

3.1.4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- ตัวแปร 1) การขยายกิจการของผู้กู้
2) การเกิดกิจการใหม่ๆขึ้นในท้องถิ่น

3.1.4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

- ตัวแปร 1) ทักษะคิดของชุมชนต่อกองทุน
2) เกิดเครือข่ายการเรียนรู้

3.2 ตัวชี้วัดและตัวแปร ของหน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานและผู้กู้แต่ละราย

3.2.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicators) มี 3 ระดับ คือ

ก. ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ

- ตัวแปร 1) ความยากจนของประเทศ
2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4) สภาพแวดล้อมและการเป็นหนี้สินของประชาชน
5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินขงประชาชน
6) บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ข. ตัวชี้วัดระดับท้องถิ่น

- ตัวแปร
- 1) ประวัติความเป็นมาของชุมชน
 - 2) เศรษฐกิจและสังคมทั้งชุมชน
 - 3) วัฒนธรรมประเพณี
 - 4) ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน
 - 5) ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม
 - 6) พื้นฐานการศึกษาของคนในชุมชน

ค. ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว

- ตัวแปร
- 1) ประสบการณ์ในการดำเนินงาน
 - 2) รายได้ของครอบครัว

3.2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicators)

- ตัวแปร
- 1) จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ
 - 2) สถานที่และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ
 - 3) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ

3.2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ ((Process Indicators)

- ตัวแปร
- 1) การดำเนินงานอย่างถูกต้อง
 - 2) การตลาดที่ดี
 - 3) การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 4) การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน

3.2.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicators)

3.2.4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

- ตัวแปร
- 1) รายได้เป็นเงินของผู้กู้
 - 2) ผู้กู้ได้ผลเป็นสิ่งที่ของหรืออสังหาริมทรัพย์

3.2.4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- ตัวแปร
- 1) ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
 - 2) เทคโนโลยีวิธีการใหม่ที่ใช้ในกิจการ

3.2.4.3 ผลกระทบโดยอ้อม

- ตัวแปร
- 1) ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง
 - 2) คุณภาพของชีวิตประชาชนดีขึ้น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลภายในชุมชนเกี่ยวกับโครงการ เพื่อใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

4.1 การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยทำหน้าที่ในการวัดโดยใช้หูและตาเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของบุคคลในชุมชน แล้วทำการจดบันทึกข้อมูลเพื่อป้องกันการลืมและออกนอกประเด็น การสังเกตมีทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ดังนี้

1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มอาชีพ การร่วมงานบุญประเพณีในชุมชน เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา และในแบบรายงานต่างๆ ได้แก่ บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บร.6 แบบรายงานผลการจัดกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ได้จากแบบรายงานต่างๆ ได้แก่ บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ ทศนคตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บร.7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

4.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นรูปแบบหนึ่งของการสนทนา ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน บร.3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทศนคตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บร.7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนะของประชาชน บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

4.3 การจัดเวทีชาวบ้าน ได้แก่ บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน บร.6 แบบรายงานผลการจัดกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากการวิจัยครั้งนี้ได้มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- 1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิโดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชากรในชุมชน บ.ข.ส.เก่า
- 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้จากหนังสือและเอกสารต่างๆ โดยการค้นคว้าและหาข้อมูลจากเอกสารที่มีอยู่ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นข้อมูลที่มีหลักฐานข้อเท็จจริงสามารถใช้อ้างอิงได้ ซึ่งได้แก่ ระเบียบกองทุนชุมชนบ.ข.ส.เก่า คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คู่มือการดำเนินงานสำหรับ คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 และระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน พ.ศ. 2544 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนพัฒนาเทศบาลประจำปี 2545 เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น
- 3) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชากรในชุมชนให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริงและถูกต้อง
- 4) เก็บข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมของประชากรในชุมชน ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

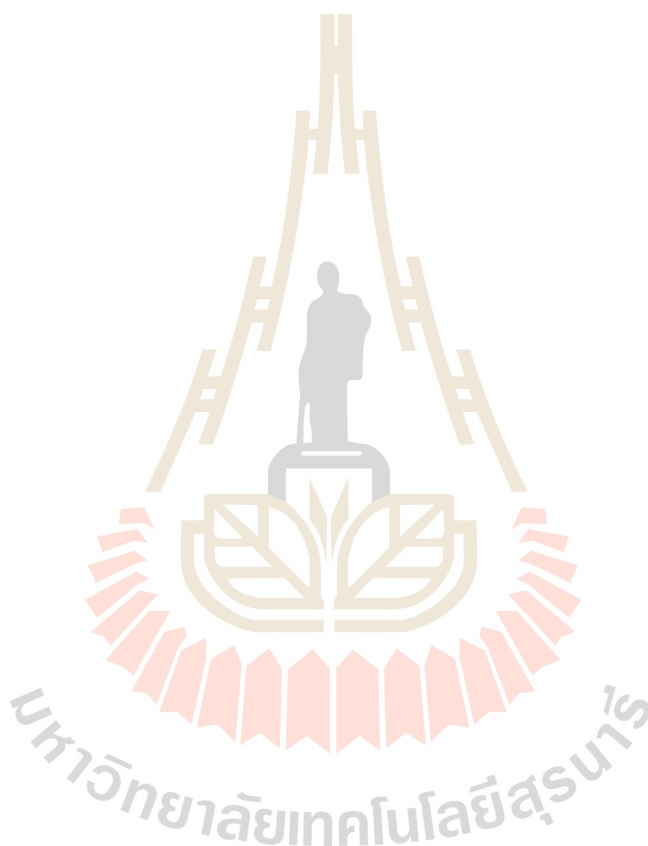
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้สถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในการวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการหาค่าร้อยละ (Percentage) เป็นค่าสถิติพื้นฐานที่นำมาเปรียบเทียบกันที่แสดงว่า กลุ่มเป้าหมายคิดเป็นเท่าไร โดยอาศัยฐานข้อมูลที่มีฐานเท่ากับ 100 หน่วย มีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มเป้าหมาย}}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} \times 100$$

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจหรือข้อคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดอย่างลึกซึ้ง เป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม การบันทึกผลการสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกตโดยการนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้หลักการของการบรรยาย เพื่อหาข้อสรุปของข้อมูลที่สามารถนำไปอธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะได้อธิบายในบทที่ 4

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ในบทที่ 4 จะกล่าวถึงจุดเด่น จุดด้อยของการดำเนินงานในกองทุน 1 ด้านบาทของกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นการรายงานตามกรอบความคิดทฤษฎีชีพชีพโมเดล (CIPP Model) โดยผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นประกอบด้วย 4 หัวข้อดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย 5 ประการ โดยจะใช้หลักในการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ

ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้วิจัยไม่สามารถตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะนำเสนอข้อมูลตามสภาพเป็นจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจนควบคู่กับการเสนอผลการตัดสินคุณค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

การประเมินบริบทชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

- 1.1 บริบทระดับประเทศ
- 1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ปัจจุบันประชาชนทุกระดับได้รับความเดือดร้อน อันเกิดจากมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย เป็นผลมาจากการตกงาน ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ กำลังซื้อของคนในประเทศตก รัฐบาลจึงตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินนโยบาย เพื่อลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่ายให้แก่ประชาชนมีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายนำไปสู่พหิมิ พอกิน รัฐบาลจึงจัดทำนโยบายเร่งด่วน 9 ข้อ ดังนี้

- 1) การพักหนี้เกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร
- 2) การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุน

- 3) การจัดตั้งธนาคารประชาชนเพื่อเป็นการกระจายโอกาส การเข้าถึงแหล่งเงินให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย
- 4) การจัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการเดิม และเพิ่มจำนวนผู้ประกอบการรายใหม่อย่างเป็นระบบ
- 5) จัดตั้งบริษัทกลางในการบริหารสินทรัพย์ เพื่อดำเนินการให้หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ออกจากระบบของธนาคารพาณิชย์โดยเร็ว
- 6) พัฒนารัฐวิสาหกิจให้เป็นองค์กรหลักในการกอบกู้เศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประเทศ
- 7) สร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค
- 8) เร่งจัดตั้งสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติด ควบคู่ไปกับการปราบปรามและป้องกัน
- 9) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน

(คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

รัฐบาลให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อวัตถุประสงค์หลักๆ 3 ประการ คือ

- 1) ให้ SMEs ที่มีศักยภาพแข่งขันได้เกิดและเพิ่มจำนวนมาก
- 2) ให้ SMEs ที่มีอยู่สามารถอยู่รอด และพัฒนาตนเองให้สามารถแข่งขันต่อไปได้
- 3) ให้ SMEs มีขีดความสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

แหล่งข้อมูลทางการเงินสำหรับ SMEs มุ่งเน้นให้ประชาชนทุกคน สามารถใช้บริการทางการเงินอย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาส สามารถเข้าสู่ระบบการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกระดับ แหล่งข้อมูลทางการเงิน SMEs ที่สามารถกู้ยืมได้แก่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน เป็นต้น (ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544)

1.1.3 สถานะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การขาดดุลการค้าของประเทศเป็นปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศ ทุกยุคทุกสมัยเป็นอุปสรรคต่อการการจัดทำงบประมาณของประเทศ ทำให้ต้องขาดแคลนเงินทุนจึงต้องกู้จากต่างประเทศได้ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายในการการแก้ปัญหาเพื่อลดภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ ดังนี้

- 1) เร่งรัดการกระตุ้นเศรษฐกิจที่มีผลต่อการยกระดับรายได้ของประชาชนและหยุดการทรุดตัวทางเศรษฐกิจ โดยคงภาวะการขาดดุลการค้าลงต่อไประยะหนึ่งในการรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพและวินัยการคลังที่เหมาะสม
- 2) ปรับปรุงระบบภาษีให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ เพื่อส่งเสริมกระตุ้นภาคเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ และเป็นพื้นฐานในการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต พร้อมทั้งสนับสนุนการอบรม การระดมทุนและการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่
- 3) บริหารการคลังอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน โดยเฉพาะการรักษาวินัยทางการคลัง จัดทำแผนการบริหารทรัพย์สินและหนี้สินสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ ประหยัด และกู้เงินเฉพาะเพื่อการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก เพื่อสร้างฐานรายได้ให้แก่ประชาชนและเอกชนเป็นหลัก

(คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบันถูกใช้อย่างสิ้นเปลือง ถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง ขาดการดูแลเอาใจใส่ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างจริงจัง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย ทำให้การพัฒนาประเทศขาดความสมดุล ตัวอย่างสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยอย่างเห็นได้ชัด อากาศเป็นพิษ น้ำเน่าเสีย ฝุ่นละออง เสียงดังของโรงงาน และรถยนต์ในเมืองใหญ่ๆ ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ ป่าถูกทำลาย การทำประมงผิดวิธี ล้วนเป็นปัญหาที่ต้องทำการแก้ไขอย่างเร่งด่วน รัฐบาลจึงมีนโยบายในการบริหารจัดการดังนี้

รัฐบาลมีนโยบายในการฟื้นฟูสภาพและคุณภาพ การป้องกันเสื่อมโทรมหรือการสูญสิ้นไปและการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ ให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตเกิดความสุขในการพัฒนา และเป็นรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน

- 1) บริหารและจัดการสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ และหลากหลายทางชีวภาพแบบบูรณาการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นดั้งเดิม
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน ในการควบคุมและกำจัดมลภาวะที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิต
- 3) สนับสนุนให้นำต้นทุนทางสังคมมาพิจารณาในการศึกษาผลต่อสิ่งแวดล้อมในกรณีดำเนินโครงการที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม
- 4) สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของคนไทยในการบริหารจัดการกับสิ่งแวดล้อม

(คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544)

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน สาเหตุส่วนใหญ่ของประเทศยากจนและไม่สามารถเข้าสู่ระบบได้ และต้องพึ่งแหล่งเงินนอกระบบและเสียดอกในอัตราที่สูงทางรัฐบาลจึงมีนโยบายเพื่อจัดการกับปัญหา ดังนี้

1. ปรับโครงสร้างสินเชื่อและเงินทุนภาคเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี
2. ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน
3. โครงการธนาคารเพื่อการเข้าสู่แหล่งเงินทุนของผู้ที่มีรายได้น้อย
4. ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง

(คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544)

1.1.6 ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท

ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล้มเหลวของท้องถิ่น สาเหตุเกิดจากช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย สังคมเมืองกับสังคมชนบทมีมากขึ้น ไม่มีความสมดุลในการพัฒนาประเทศในทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง การศึกษา สาธารณะสุข และปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของราชการ ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น รัฐบาลจึงวางนโยบายเพื่อบริหารจัดการ ดังนี้

- 1) มุ่งพัฒนาการผลิตภาคชนบทและสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจชุมชน จัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน
- 2) พัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรสมัยใหม่ ส่งเสริมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางการเกษตรและความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศด้านการตลาด การเกษตร เพื่อสามารถวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ส่งเสริมสหกรณ์ธุรกิจชุมชนสถาบันการเกษตร และองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง
- 4) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมการวิจัยจากภูมิปัญญาไทยผสมกับวิทยาการสมัยใหม่
- 5) ส่งเสริมการประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ

(คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544)

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่างเป็นไปอย่างรวดเร็วและสะดวก สืบเนื่องจากเทคโนโลยีด้านการติดต่อสื่อสาร และสื่อต่างๆมีความเจริญก้าวหน้า โอกาสที่รับรู้เอาค่านิยมจากโลกที่เจริญกว่าเป็นไปได้ง่ายทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบท เหตุนี้เองที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากค่านิยมบางอย่างไม่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน เช่น ชี้อวดแพงๆ เสื้อผ้าราคาแพง ท่องเที่ยวต่างประเทศ ซื้อสินค้าที่หือดังจากต่างประเทศ ทำให้การพัฒนาประเทศเกิดความไม่สมดุลกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตใจ ทำให้ชนชั้นที่ด้อยโอกาสในสังคมลึกลับช่องว่างระหว่าง คนรวยกับคนจน เมืองกับชนบท ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆอย่างมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โสเภณี โรคเอดส์ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลต่างๆที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- อาจารย์ นิสาชล จันทงศรี อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คณาจารย์ทุกท่านของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ช่วยประสานวิชาและให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- คุณลุงสุขุม อินอร่าม ผู้นำชุมชน บ.ข.ส.เก่า ที่ให้ความช่วยเหลือด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ชุมชน
- คณะกรรมการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในชุมชน บ.ข.ส.เก่า ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณบิดา มารดา พี่ๆที่ให้การเลี้ยงดู อบรม ให้กำลังใจ และส่งเสริมการศึกษา เป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยทำงานวิจัยสำเร็จ

โสธยา แสงวิเวก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ดังนั้นการรับเอาแต่ค่านิยมจากต่างประเทศ รัฐบาลควรส่งเสริมการเรียนรู้การปรับใช้ วัฒนธรรมจากต่างประเทศใช้กับสังคมไทยให้เหมาะสม เพื่อสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย ที่ยังคงเอกลักษณ์ไทย

(คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อ รัฐสภา วันจันทร์ ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน บ.ข.ส.เก่า

เทศบาลตำบลปากช่อง ตั้งอยู่ในพื้นที่ของอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เดิม เป็นสุขาภิบาลปากช่อง ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็น เทศบาลตำบลปากช่อง ตามประกาศ กระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2504 มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ของตำบล ปากช่อง และหนองสาหร่ายบางส่วน มีพื้นที่ทั้งหมด 15.25 ตารางกิโลเมตร เทศบาลตำบล ปากช่องมีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 40,216 คน (ข้อมูลวันที่ 31 ธันวาคม 2543) เป็นชาย 19,492 คน เป็นหญิง 20,719 คน ประชากรอยู่ในช่วง 30-34 ปีมากที่สุดโดยจำนวน ประชากรซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละปี มักจะเกิดจากอัตราการย้ายเข้า ย้ายออกมากกว่าอัตราการเกิด การตาย

ชุมชน บ.ข.ส.เก่า ตั้งอยู่ในพื้นที่ของเทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2510 เดิมเป็นตลาดชาวนูจิตร ต่อมาตลาดชาวนูจิตรได้ยกที่ ให้แก่สุขาภิบาล เพื่อทำเป็นบริษัทขนส่ง (บ.ข.ส.) ต่อมาได้ย้ายที่ตั้ง บ.ข.ส. ใหม่ จึงเรียก ชุมชนนี้ว่า ชุมชน บ.ข.ส.เก่า และได้แยกตัวออกจากชุมชนประชาอนุสรณ์ เมื่อปี พ.ศ. 2541 มี ศาลเจ้าแม่พวงมาลัยเป็นที่เคารพบูชาของประชาชนในชุมชน

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนชุมชน ชุมชน มีจำนวนบ้านที่พักอาศัย 12,365 หลังคาเรือน

ชุมชน บ.ข.ส.เก่า ในอดีตมีจำนวนประชากรอยู่น้อยมากเมื่อเทียบกับปัจจุบัน ปัจจุบัน ชุมชน บ.ข.ส.เก่า มีจำนวนครัวเรือน 203 ครอบครั้ว มีบ้านที่พักอาศัย 154 หลัง คาเรือน มีจำนวนประชากร 954 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 51.3 เพศชายร้อยละ 48.7 กลุ่มอายุอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 18ปีถึง50ปี ร้อยละ 34.3 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ

มัธยมศึกษา ร้อยละ 47.8 และการประกอบอาชีพของประชากรในชุมชน บ.ข.ส.เก่า ส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุดถึงร้อยละ 71 ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 3 ตารางแสดงจำนวน และร้อยละของประชากรจำแนกตาม ลักษณะของประชากร ในชุมชน บ.ข.ส.เก่า

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	954 คน	100
- ชาย	465 คน	48.7
- หญิง	489 คน	51.3
2. อายุ	954 คน	100
1 วัน - 3 ปีเต็ม	68 คน	7.1
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	76 คน	8
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	102 คน	10.7
12 ปี 1 วัน - 15 ปีเต็ม	58 คน	6.1
15ปี 1 วัน - 18ปีเต็ม	198 คน	20.8
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	327 คน	34.3
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	89 คน	9.3
60 ปี 1 วันขึ้นไป	36 คน	3.7
3. การศึกษา	414 คน	100
ระดับประถมศึกษา	178 คน	43
ระดับมัธยมศึกษา	213 คน	51.4
ระดับอุดมศึกษา ขึ้นไป	23 คน	5.6
4. การประกอบอาชีพ	203 ครอบครัว	100
ค้าขาย	144 ครอบครัว	71
รับจ้าง	37 ครอบครัว	18.2
รับราชการ	22 ครอบครัว	10.8

ข้อมูล : ตำบลโนประชากรชุมชน บ.ข.ส.เก่า เขตเทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง

จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2544

ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ในชุมชน บ.ข.ส.เก่า นับถือศาสนาพุทธ รองลงมานับถือศาสนาคริสต์และอิสลาม

ภาษาที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นภาษาไทย แต่ก็พบว่ามีการพูดภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาโคราชบ้าง แต่ไม่มากนัก

ปัจจุบันชุมชน บ.ข.ส.เก่า มีสาธารณูปโภคครบครัน ไม่ว่าจะเป็น ถนน ไฟฟ้า และน้ำประปา เป็นต้น โดยในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค ดังนี้

- 1) ถนน เมื่อเริ่มก่อตั้งในชุมชนมีสภาพเป็นแบบถนนลูกรัง เป็นถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2509 เป็นถนนคอนกรีต เมื่อ พ.ศ. 2510 ถนนในชุมชนยาวทั้งหมด 1,621 เมตร
- 2) ไฟฟ้า เข้าสู่ชุมชน เมื่อ พ.ศ. 2510
- 3) ประปา เข้าสู่ชุมชน เมื่อ พ.ศ. 2510

อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ ร้านอินเทอร์เน็ต - เกม ซึ่งกำลังได้รับความนิยมจากบรรดาวัยรุ่นอยู่ในขณะนี้ ร้านนวดแผนโบราณนวดกดจุดฝ่าเท้า สำหรับบริการทั้งประชาชนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง

แหล่งน้ำในชุมชน บ.ข.ส.เก่า เป็นลำคลองชื่อว่า “นิวันชัย” โดยตั้งตามชื่อโรงแรมนิวันชัย เป็นแหล่งน้ำที่มีน้ำไหลผ่านตลอดปี ซึ่งไหลมาจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ไหลผ่านลงเขื่อนลำตะคอง ซึ่งเป็นแหล่งเก็บน้ำที่ใช้อุปโภคและบริโภคของชาวอำเภอปากช่องและจังหวัดนครราชสีมา

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจของชุมชน

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปากช่อง ส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ ค้าขาย และรับราชการเป็นหลัก การเกษตรกรรมเป็นเพียงการเลี้ยงชีพ หรือภายในครอบครัว เท่านั้น

สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชน บ.ข.ส.เก่า ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง และเกษตรกรรม ปัจจุบันชุมชน บ.ข.ส.เก่า มีร้านค้า 16 ร้าน มีการจ้างงาน 3 คน มีโรงงานผลิตกุนเชียง 1 โรงงาน มีการจ้างงาน 20 คน มีสถานบริการน้ำมัน 1 แห่ง มีสถานพยาบาลของเอกชนที่ตั้งอยู่ในชุมชน 2 แห่ง และมูลนิธิชื่อว่า “มูลนิธิสว่างวิชารธรรมสถาน” 1 แห่ง

ปัจจุบันในชุมชนบ.ข.ส.เก่า มีบริษัทขนส่ง(บ.ข.ส.) มาตั้งอยู่ในชุมชนทำให้มีรถเข้าออกเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นรถปรับอากาศชั้น 1 (ปอ. 1) รถปรับอากาศชั้น 2 (ปอ. 2) เพราะประชากรส่วนใหญ่ในอำเภอปากช่องเดินทางโดยรถยนต์เป็นหลักมีการเดินทางติดต่อทั้งภายในพื้นที่และต่างจังหวัดอย่างสะดวก อีกทั้งในอำเภอปากช่องอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญคือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จึงมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเป็นจำนวนมากทำให้เศรษฐกิจในชุมชน บ.ข.ส.เก่า ดี เพราะเกิดการสร้างอาชีพ ได้แก่ ค้าขาย ซึ่งจากการสังเกตผู้วิจัยได้เห็นบริเวณรอบๆและในบริษัทขนส่ง พบว่ามีการค้าขายอยู่รอบๆบริเวณนั้น ไม่ว่าจะเป็นอาหารต่างๆ เครื่องดื่ม และจำหน่ายของฝาก อีกทั้งยังเกิดอาชีพรถรับจ้าง ไม่ว่าจะเป็นรถจักรยานยนต์ รถยนต์ เป็นต้น รายได้เฉลี่ยของประชาชนในชุมชน บ.ข.ส.เก่า พบว่าอยู่ประมาณ 10,001 – 20,000 บาท ต่อเดือน

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

ประเพณีท้องถิ่นของชุมชนที่สำคัญ มีดังนี้ คือ

1. ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ เดือนมกราคม
กิจกรรม ทำบุญตักบาตร
2. ประเพณีสงกรานต์ เดือนเมษายน
กิจกรรม ทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่
จัดงานประกวดเทพีสงกรานต์
3. ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม
กิจกรรม จัดขบวนแห่เทียน
4. ประเพณีลอยกระทง เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน
กิจกรรม จัดประกวดกระทง ประกวดคนพมาศ ลอยกระทง

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนไม่เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยเฉพาะประชาชนในชุมชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีฐานะจึงไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญของกองทุนชุมชน แต่เมื่อได้มีหน่วยงานของทางราชการมาให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านและชุมชนเมืองแก่ประชากรในชุมชนและประชาชนในชุมชน บ.ข.ส.เก่า ได้รับข่าวสารโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจากสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ทำให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจกองทุนชุมชนมากขึ้น ปัจจุบันมีจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 104 คน

2) เงิน 1 ล้านบาท

กองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ.2544 ได้รับเงินโอนมาเมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2545 ปัจจุบันภาวะเงินกองทุนปรากฏ ดังนี้

2.1 จำนวนสมาชิกกองทุนทั้งหมด 104 คน เป็นชาย 39 คน หญิง 65 คน

2.2 เงินออมและเงินทุนจากสมาชิกทั้งหมด 4,029.58 บาท

2.3 เงินกองทุน 1 ล้านบาทปัจจุบันเหลือ 180,335.62 บาท

ปล่อยกู้ จำนวน 42 ราย ยอดเงินให้กู้ 820,000 บาท

2.4 เงินกู้ถูกเงิน จำนวน 12 ราย ยอดเงินให้กู้ 6,100 บาท

2.5 เลขที่บัญชีธนาคารกองทุนล้านบาท 06 - 4303 - 20 - 085764 - 5

2.6 เลขที่บัญชีธนาคาร เงินสะสมกองทุน 06 - 4303 - 20 - 083032 - 4

เงินกองทุน 1 ล้านบาท ซึ่งกองทุนได้รับการจัดสรรเงินแล้ว และคณะกรรมการกองทุนได้พิจารณาปล่อยเงินกู้ไปแล้ว พบว่าคณะกรรมการกองทุนชุมชนบ.ข.ส.เก่า ไม่ได้มีการปล่อยเงินกู้ทั้งหมด แต่จะเหลือเงินไว้ใช้ในกรณีฉุกเฉิน และการขอเงินของสมาชิก

ได้รับการอนุมัติเงินกองทุนตามจำนวนที่ได้ขอไว้ ทำให้สมาชิกกองทุนมีความพึงพอใจ แต่เงินกองทุนไม่เพียงพอกับจำนวนสมาชิก ทำให้สมาชิกกองทุนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติไม่มีเงินลงทุน ทำให้ต้องไปกู้เงินนอกระบบซึ่งต้อง เสียดอกเบี้ยสูงกว่ากองทุน

3) คณะกรรมการกองทุนชุมชน

ปัจจุบันคณะกรรมการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า มีจำนวน 9 คน

เป็นชาย 5 คน หญิง 4 คน

ตารางที่ 4 ตารางแสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
1. นายสมศักดิ์ อาจไรสง	ประธาน	คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนหมูสี
2. นายสุขุม อินอร่าม	รองประธาน	อดีตข้าราชการกองอาหารศูนย์วิจัยอาหารสัตว์
3. นางสมปอง คงคุณ	ประชาสัมพันธ์	-
4. น.ส.กนกพร เกษมฤทธิ	ผู้จัดการ	เจ้าหน้าที่การเงินบริษัทสยามกลการปากช่อง
5. นายเรวัต สมบัติหล้า	กรรมการ	เคยทำงานตะวันออกกลาง
6. น.ส.เน่งน้อย คล้ายเตา	กรรมการ	เสมียนบัญชีร้านค้าวัสดุก่อสร้าง
7. คต. ทรงศักดิ์ รัตกุล	กรรมการ	ครูฝึก กรม. จังหวัดนครราชสีมา
8. นาง สุภาสินี เสียงเสนาะ	กรรมการ	พนักงานขายของในห้างสรรพสินค้า
9. นางสาวนัยนา เจือแก้ว	กรรมการ	-

หมายเหตุ คณะกรรมการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า ได้รับการเลือกตั้งคณะกรรมการ

เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 ณ ศาลเจ้าแม่พวงมาลัย เวลา 19.00 นาฬิกา จากการที่ได้ทำความรู้จักและมีการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า พบว่าประธานกองทุนชุมชนบ.ข.ส.เก่า เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานและเป็นอาจารย์สอนอยู่ในโรงเรียนหมูสี ในการติดต่อกับทางหน่วยงานราชการทำให้ได้

รับความสะดวก และการประสานความร่วมมือกัน ระหว่างคณะกรรมการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่าเป็นไปได้ด้วยดี ส่วนคณะกรรมการกองทุนก็เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ แต่ก็มีคณะกรรมการกองทุนชุมชนบางคน ถึงแม้ว่าจะเรียนมาน้อยโดยจบการศึกษาแค่ป.4 แต่ก็มี ความตั้งใจจริงที่จะช่วยดำเนินการบริหารกองทุนในชุมชน บ.ข.ส.เก่า เพราะอยากเห็นกองทุน ชุมชนบ.ข.ส.เก่า ประสบผลสำเร็จและประชาชนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ต่อไปใน อนาคต

4) การดำเนินการประกอบอาชีพ

ปัจจุบันสมาชิกกองทุนที่ได้รับการพิจารณาให้กู้ยืมเงินกองทุนนำเงินไป ประกอบอาชีพและกิจกรรม ดังนี้

ตารางที่ 5 ตารางแสดงจำนวนผู้กู้และวงเงินที่กู้ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

ลักษณะ	จำนวน (ราย)	วงเงิน (บาท)
การเกษตร	7	130,000
ค้าขาย	30	600,000
การบริการ	1	20,000
อุตสาหกรรมในครัวเรือน	4	700,000
รวม	42	820,000

การดำเนินการประกอบอาชีพ จำนวนเงินกู้ที่สมาชิกได้ขอกู้ยืมตรงกับจำนวนได้รับการ อนุมัติ โดยสมาชิกที่ได้รับการพิจารณาปล่อยเงินกู้จากคณะกรรมการกองทุนมีทั้งหมด 42 ราย รวมเป็นเงิน 820,000 บาท

5) การคิดอัตราดอกเบี้ย

กองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า มีมติให้มีการคิดดอกเบี้ยเงินกู้ยืมในอัตราร้อยละ 8 บาท ต่อปี และภายในสิ้นปีสมาชิกต้องชำระเงินกู้คืนทั้งหมดรวมทั้งดอกเบี้ยตามที่ระบุไว้ใน สัญญา พบว่าสมาชิกกองทุนมีความพึงพอใจในอัตราดอกเบี้ยที่ได้กำหนดร่วมกัน เพราะจะ ได้ไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเป็นสิ่งที่ดีและเป็นการช่วยสมาชิกกองทุนอย่าง แท้จริง

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน

- กรรมการกองทุนจะพิจารณาจากเหตุผลหรือความจำเป็นของการกู้ยืมเงินว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด
- สมาชิกกองทุนจะต้องมีหลักประกันในการกู้ยืมคือจะต้องมีผู้ค้ำประกัน 3 คน
- การคัดเลือกผู้กู้จะดูจากฐานะทางการเงินหรือความสามารถในการประกอบอาชีพของสมาชิกผู้กู้
- แต่เงินกองทุนจะไม่กระจายไปสู่คนจนอย่างแท้จริงเพราะจะไม่ได้รับการพิจารณาให้กู้ยืม เนื่องจากไม่มีผู้ค้ำประกันให้เพราะไม่มั่นใจและความเสี่ยงต่อหนี้สูง

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน

- คณะกรรมการกองทุนจะใช้วิธีการจด รายรับ รายจ่ายทุกครั้ง และมีการเก็บใบเสร็จทุกครั้ง เมื่อมีการสั่งซื้ออุปกรณ์และรายจ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับกองทุน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสุจริตของคณะกรรมการกองทุนชุมชน
- เมื่อมีความไม่เข้าใจในการจัดทำบัญชีก็จะขอความช่วยเหลือปรึกษากับคณะกรรมการกองทุนชุมชนประสานุสรณ์ เนื่องจากเคยรวมเป็นชุมชนเดียวกันและ ชุมชน บ.ข.ส.เก่าได้แยกตัวมาตั้งเป็นชุมชนใหม่
- การทำบัญชีอาจเกิดการสับสนได้ เมื่อมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นและจำนวนเงินที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

3) การรับชำระหนี้

- คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนมีการเตือนสมาชิกที่ได้รับการพิจารณาให้กู้ยืมเงินไปแล้ว ให้ทราบเป็นระยะๆว่าเหลือเวลาเท่าใดที่จะต้องชำระหนี้เงินกู้คืน โดยกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า มีการกำหนดอาชีพในการชำระหนี้ คือ อาชีพการเกษตรกรรมเกี่ยวกับการเพาะปลูก ระยะเวลาชำระหนี้ 1 ปี อาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ไก่ สุกร โค ระยะเวลาชำระหนี้ 3 - 6 เดือน อาชีพค้าขาย ระยะเวลาชำระหนี้ 1 เดือน
- แต่ระยะเวลาชำระหนี้ 1 ปีจะต้องชำระหนี้ทั้งหมด สมาชิกที่กู้เงินไปแล้วอาจไม่มีเงินจ่ายและอาจก่อให้เกิดหนี้สูญได้

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรง

- จำนวนผู้กู้ที่ได้รับจัดสรรเงินกู้ยืมกองทุนได้รับอนุมัติเงิน ตามจำนวนที่ขอได้ทั้งหมด คือ สมาชิกผู้กู้เงินทำเรื่องขอกู้เงิน 20,000 บาท ก็ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการอนุมัติให้ตามที่ขอ แต่สมาชิกที่ไม่ได้จัดสรรเงินกู้ยืมก็มีจำนวนมาก ทำให้เงินกองทุนชุมชนไม่เพียงพอต่อสมาชิกกองทุนที่ต้องการกู้ยืม เนื่องจากเงิน กองทุนมีเพียง 1 ล้านบาท และสมาชิกที่กู้ไปแล้ว ยังไม่มีการชำระคืนต้องรอตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ คณะกรรมการจึงจะพิจารณาปล่อยเงินกู้ได้ ทำให้สมาชิกกองทุนบางรายไปกู้เงินนอกระบบ เพราะสามารถกู้ยืมได้เลย ถึงแม้ว่าจะเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงก็ตาม

- ผู้กู้ที่ได้รับการอนุมัติให้กู้เงินกองทุนไปแล้ว ปัจจุบันมี ทั้งหมด 42 คน รวมเป็นเงินทั้งหมด 820,000 บาท จากจำนวนสมาชิก 104 คน เงินกองทุน 1 ล้านบาทเหลือ 180,335.62 บาท

1) ผลกระทบโดยตรง

- สมาชิกผู้กู้มีการขยายกิจการของตนเองอย่างเด่นชัด คือ ทางกลุ่มอาชีพค้าขายมีการจัดซื้อสินค้ามาขายมากเพิ่มขึ้น มีการจัดร้านค้าให้สวยงาม มีการซื้ออุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน กลุ่มอาชีพทางการเกษตรกรรมก็มีการซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการเกษตร เช่น เมล็ดพันธุ์พืชที่ดี ปุ๋ย อาหารสัตว์ เป็นต้น

- ในชุมชน บ.ข.ส.เก่ามีกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น คือ การเปิดร้านเกม และอินเตอร์เน็ตขึ้นที่มีในชุมชน บ.ข.ส.เก่า แต่เจ้าของร้านไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนและไม่ได้กู้ยืมเงินกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า

1) ผลกระทบโดยอ้อม

- เกิดทัศนคติที่ดีต่อชุมชนคือเห็นความสำคัญและประโยชน์ของกองทุน โดยจะเห็นได้จากประชาชนสมัครเป็นสมาชิกกองทุนเพิ่มมากขึ้น เมื่อได้รับการพิจารณาอนุมัติเงินจากคณะกรรมการแล้ว สมาชิกกองทุนก็นำเงินมาลงทุนหรือขยายกิจการของตนเอง ทำให้ไม่ต้องไปกู้ยืมเงินนอกระบบ ชุมชนอยู่กันอย่างสงบสุข ประชาชนในชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคีกัน ทำให้ชุมชนอยู่กันอย่างสงบสุข

- ชุมชนเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ โดยการช่วยเหลือกันของ 2 ชุมชน คือ ชุมชน บ.ข.ส.เก่าและชุมชนประชาชนุสรณ์ ซึ่งจะมีการช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดการกองทุน

เช่น ขอความช่วยเหลือ ปรึกษาเรื่องการทำบัญชี ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ชุมชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

- ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการประกอบอาชีพ ในการดำเนินกิจการเป็นอย่างดี เช่น อาชีพค้าขาย สมาชิกกองทุนมีการนำสินค้าที่เป็นที่ต้องการของตลาดมาขาย ทำให้สามารถขายของได้ มีกำไร อาชีพทางการเกษตรกรรม เกี่ยวกับเพาะปลูก สมาชิกกองทุนมีการวางแผนงานที่ดีในด้านการเพาะปลูก ตั้งแต่การเลือกเมล็ดพันธุ์ หรือพันธุ์พืชที่ดี มีการหาตลาดเมื่อผลิตผลออกมาในช่วงฤดูเก็บเกี่ยว เป็นต้น

- รายได้ของครอบครัว โดยปกติครอบครัวในชุมชน บ.ข.ส.เก่า จะมีรายได้หลายทาง เนื่องจากประกอบอาชีพหลายอย่าง เช่น อาชีพค้าขายทำร่วมกับอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของผู้กู้

2.2.2 ผลการวิจัยปัจจัยการนำเข้าสู่หน่วยระบบ B

- จำนวนเงินที่ผู้กู้ได้รับอนุมัติตรงกับจำนวนที่ขอกู้ สมาชิกผู้กู้เงินทำเรื่องขอกู้เงิน 20,000 บาท หรือ 10,000 บาท ก็ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการอนุมัติให้ตามที่ขอ

- สถานที่และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพเป็นของตนเอง เช่น อาชีพค้าขาย มีทำเลที่ตั้งที่ดี มีสินค้าที่มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของตลาด ทำให้ขายสินค้าได้ อาชีพทางการเกษตรกรรม คือ มีที่ดินอุดมสมบูรณ์ มีเมล็ดพันธุ์ที่ดี ทำให้ได้ผลผลิตเป็นจำนวนมาก

- ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ผู้ประกอบอาชีพในชุมชน บ.ข.ส.เก่า เป็นผู้มีความรู้ในการประกอบอาชีพเป็นอย่างดีเช่น อาชีพค้าขาย สมาชิกกองทุนมีการประชาสัมพันธ์และวิธีการพุดจาโน้มน้าวให้ลูกค้ามาซื้อของตนเอง มีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และการทำบัญชีตรวจเช็คสินค้าเพื่อสะดวกในการส่งสินค้าต่อไป ความรู้และทักษะเกษตรในอาชีพเกษตรกรรมเกี่ยวกับการเพาะปลูก สมาชิกกองทุนมีการไปซื้อเมล็ดพันธุ์ในแหล่งที่ขายซึ่งช่วยลดต้นทุนการผลิตและการเก็บเกี่ยว เป็นต้น

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ.....	2
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	3
1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	3
2. ระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	4
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการ ในกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	10
4. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล.....	15
5. การวิเคราะห์การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ.....	16

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

- สมาชิกกองทุนชุมชน บ.ช.ส.เก่า ส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จและมีกำไร การตลาดที่ดี วัตถุประสงค์ดี ทำให้คนมาซื้อมากขึ้น และผลผลิตเพิ่มมากขึ้นและการทำบัญชีที่ดีทำให้เกิดสภาพคล่องทางการเงินที่ดี มีการจัดการทางการเงินมีประสิทธิภาพและการวิเคราะห์การประเมินทำให้เราทราบจุดบกพร่องของการดำเนินการโครงการ

- แต่ถ้าการทำกิจการผิดวิธีขาดความเข้าใจในเรื่องการตลาด วัตถุประสงค์ย้อยคุณภาพ ขาดการเข้าใจในเรื่องการทำบัญชี จะทำให้การวิเคราะห์การประเมินโครงการผิดหลักวิชาการ

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) ผลโดยตรง

- รายได้เป็นเงิน คือ ผู้ที่มีรายได้จากการกู้เงินที่นำไปประกอบกิจการเป็นบางส่วน เช่น อาชีพค้าขาย สมาชิกผู้กองทุนสามารถขายสินค้าได้ ทำให้มีรายได้มาชำระหนี้กองทุน

- ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่พบว่าการที่สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้แล้วมีการนำเงินไปลงทุนซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆที่ช่วยในการประกอบอาชีพ

2) ผลกระทบโดยอ้อม

- ผู้กู้สามารถขยายกิจการของตนเองได้ โดยพบว่า อาชีพค้าขายในชุมชนบ.ช.ส.เก่ามีการขยายกิจการอย่างเด่นชัด คือ ภายในร้านจะมีสินค้าให้เลือกอย่างมากมาย ส่วนอาชีพเกษตรกรรม มีการสั่งซื้อเมล็ดพันธุ์ที่ดี สำหรับเพาะปลูก

- มีการคิดค้นเทคนิคการทำงานด้วยตนเอง สามารถผสมเทคนิคที่คิดขึ้นเองกับวิชาการสมัยใหม่อย่างลงตัว เช่น อาชีพเกษตรกรรมเกี่ยวกับการเพาะปลูก มีการทำน้ำหยดรดต้นไม้ เพื่อให้ดินชุ่มชื้นอยู่เสมอ เมื่อเกิดปัญหาตอนหน้าแล้งทำให้ต้นไม้ไม่ตายและเจริญงอกงามดี

3) ผลกระทบทางอ้อม

- สมาชิกผู้เงินกองทุนมีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน และสามารถช่วยเหลือตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น

- ทำให้สมาชิกกองทุนชุมชน บ.ช.ส.เก่า มีคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากสมาชิกในกองทุนมีเงินทุนหมุนเวียนภายในชุมชน ทำให้ไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบ ประชาชนในชุมชนมีความรักและสามัคคีต่อกัน

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ในชุมชน บ.ข.ส.เก่า เทศบาลอำเภอปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพทางการเกษตร (การเพาะปลูก)

1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี

- เงินกู้จากกองทุน นำมาเป็นทุนในการซื้ออุปกรณ์และเมล็ดพันธุ์พืช
- วางแผนการพัฒนาด้านผลผลิต มีการวางแผนก่อนทำงานเพื่อช่วยลดระยะเวลาการทำงาน เช่น มีการวางแผนการปลูกพืชก่อนว่าควรทำอะไรก่อน คือ อย่างแรกจะต้องมีการไถดินให้ร่วนก่อน และจะปลูกในลักษณะเป็นแถวๆห่างกันสมควรเพื่อต่อการเก็บเกี่ยวผลผลิต
- ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพมีความรู้ความชำนาญในการประกอบอาชีพ
- พื้นดินอุดมสมบูรณ์ เป็นที่ดินของเราเอง มีเมล็ดพันธุ์พืชที่ดี มีคุณภาพ ทำให้ออกผลผลิตได้เป็นจำนวนมากสามารถขายได้ราคาดี

2) ขบวนการที่ดี

- การพัฒนาพันธุ์พืชให้มีคุณภาพ มีการขยายพันธุ์พืชใหม่ๆอยู่เสมอ ทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้นด้วย

2) ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม

- พืชผลทางการเกษตรได้ผลดี ออกผลลูกโต เนื้อหวานอร่อย ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาด

3.2 อาชีพทางการเกษตร (เลี้ยงสัตว์) เช่น ไก่ สุกร นกกระทา เป็นต้น

1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี

- เงินกู้จากกองทุน เพื่อนำมาเป็นทุนซื้อพันธุ์สัตว์ที่มีคุณภาพดี แข็งแรงและนำไปซื้ออาหารให้แก่สัตว์

- มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสัตว์ที่เลี้ยงไว้โดยมีการรักษาความสะอาดในบริเวณที่กักขังสัตว์ เพื่อป้องกันการเกิดโรคในสัตว์

- สมาชิกผู้กู้มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเป็นอย่างดี

2) ขบวนการที่ดี

- การคัดเลือกคุณภาพของสัตว์ที่มีคุณภาพดี
- การรวมกลุ่มของผู้เลี้ยงสัตว์เดียวกัน

3) ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม

- ได้พันธุ์สัตว์ที่มีคุณภาพดี ขายได้ราคาสูง

3.3 อาชีพค้าขาย

1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี

- เงินกู้จากกองทุน เพื่อนำไปซื้อสินค้ามาขาย
- มีสถานที่ตั้งทำเลที่ดี มีสินค้าที่มีคุณภาพ
- สมาชิกผู้กู้มีประสบการณ์ในด้านการขาย

2) ขบวนการที่ดี

- การเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพที่ดีมาขาย
- การจัดร้านที่ดี สะอาด หยิบเลือกซื้อสะดวก

2) ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม

- สินค้ามีคุณภาพ เหมาะสมกับราคาสินค้า
- ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาด สามารถขายสินค้าได้

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า ทั้ง 5 ข้อพบว่า

1) การเกิดกองทุน

- ประชากรในชุมชน บ.ข.ส.เก่า ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมากนัก ความเข้าใจที่มีต่อกองทุนของประชากรในชุมชน คือ สามารถกู้เงินได้ไม่เกินคนละ 20,000 บาท โดยจะต้องหาผู้ค้ำประกัน 3 คน และจะต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 8 บาทต่อปี

- แต่ประชาชนในชุมชน บ.ข.ส.เก่า ยังไม่เข้าใจในเรื่องระเบียบของกองทุนนัก คือ ถ้าผู้กู้ไม่มีเงินคืนตามที่กำหนดจะอย่างไร ทางหน่วยราชการมีการช่วยเหลืออย่างไรบ้าง ทำไมจะต้องมีการระดมทุนในเมื่อทางรัฐบาลมีเงินกองทุน 1 ล้านบาทมาช่วยเหลืออยู่แล้ว และในชุมชนจำเป็นต้องมี 1 ผลิตภัณฑ์ 1 ตำบลหรือไม่

- ทักษะที่ดีที่มีต่อกองทุนของประชาชนในชุมชน คือ คิดว่าเป็นสิ่งที่ดี ถ้าสามารถทำได้สำเร็จจะเกิดผลดีต่อชุมชน ทำให้เกิดเงินหมุนเวียนภายในชุมชน ก่อให้เกิดรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ไม่ต้องไปกู้ยืมเงินนอกระบบ ซึ่งจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง คือ ร้อยละ 20 และการแก้ปัญหาที่ควรจะต้องแก้ปัญหาคือให้ตรงจุดผู้นำชุมชนจะต้องเป็นผู้ที่มีความ

สามารถ มีความรู้ เพราะถ้ากองทุนไม่ประสบผลสำเร็จก็จะทำให้ประเทศชาติเสียเงินในจำนวนมหาศาล แต่ถ้าทุกคนร่วมมือร่วมใจกันก็จะทำให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคงอยู่ต่อไป

- ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนชุมชน บ.ช.ส.เก่า ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545 คงเหลือ 180,335.62 บาท และมีจำนวนสมาชิกกองทุนทั้งหมด 104 คน

2) ระบบบริหารกองทุน

พบว่าคณะกรรมการกองทุนชุมชน บ.ช.ส.เก่า มีจำนวนทั้งหมด 9 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้งโดยประชากรในชุมชน บ.ช.ส.เก่า เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 เวลา 18.00 นาฬิกา ณ.ศาลเจ้าแม่พวงมาลัย โดยมีบุคคลที่มาร่วมเป็นพยานในการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนชุมชน บ.ช.ส.เก่า ดังนี้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) คือ พ.ต.ท.สมชาย เพศประเสริฐ

นายอำเภอปากช่อง คือ นายไพฑูย์ ปัญจะ

นายกเทศมนตรี คือ นายคมกฤษณ์ ลิ้มปัญญาเลิศ

ปลัดอำเภอ คณะเทศมนตรีเทศบาลตำบลปากช่อง และพัฒนากรอำเภอปากช่อง

และพบว่าระเบียบการบริหารกองทุนมีระเบียบการบริหารกองทุนที่จัดทำโดยคณะกรรมการบริหารกองทุน การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารมีการประชุมของคณะกรรมการกองทุน เปิดรับสมาชิกกองทุน จัดทำบัญชีรับ-จ่าย เป็นปัจจุบัน รับเงินฝาก และมีการระดมทุนเงินฝากโดยมีการเก็บเงินสมาชิกคนละ 30 บาทต่อเดือนมีการคัดเลือกผู้กู้เงินกองทุนอย่างยุติธรรมโดยมีการคิดดอกเบี้ยร้อยละ 8 บาทต่อเดือน และการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมต่อสมาชิกเท่าที่จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ

3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

- ประชากรในชุมชน บ.ช.ส.เก่า มีความเข้าใจในเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี

- ประชากรในชุมชน บ.ช.ส.เก่า ส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพเสริมรายได้ให้กับครอบครัวตนเองเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายภายในบ้าน

- ประชากรในชุมชน บ.ช.ส.เก่า มีการใช้จ่ายอย่างประหยัดโดยยึดหลักที่จะพึ่งพาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีการสร้างและพัฒนาอาชีพของตนเองให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น และมีความเจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

4) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม

ถ้าผู้ดูแลรายนำเงินกองทุนไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ตรงตามวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายบรรเทาเหตุฉุกเฉินและ ความจำเป็นเร่งด่วน ก็จะทำให้ชุมชนเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน กระตุ้นเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไปในอนาคต

5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง

- จากการที่ได้เก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนจากแบบรายงาน บร 2 โดยการสัมภาษณ์ พูดคุย พบว่าข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลางไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสามัคคี ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

- เนื่องจากชุมชน บ.ข.ส.เก่าเป็นชุมชนในเมือง ประชาชนในชุมชนจึงต่างคนต่างอยู่จึงทำให้ไม่มีเวลามากนัก เพราะต้องประกอบอาชีพของตนเอง แต่ถ้ามีกิจกรรมในวันสำคัญๆทุกคนจะร่วมกิจกรรมนั้นด้วย ทำให้ชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคี มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งมากขึ้น และทำให้เงินกองทุนเป็นทุนหมุนเวียนภายในชุมชนตลอดไป และชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

1) ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมให้บรรลุวัตถุประสงค์

- การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนมีสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการระดับอำเภอ ปากช่อง คณะกรรมการระดับเทศบาลตำบลปากช่อง คณะกรรมการระดับ ชุมชน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนทุกครอบครัว เป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า โดยมีการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนทั้งหมด 9 คน

- กลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชน บ.ข.ส.เก่า มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนและกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์

1) ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางให้บรรลุวัตถุประสงค์

- มีสมาชิกบางคนที่ทำอาชีพค้าขายจะต้องส่งเงินกู้ทุกเดือนพร้อมดอกเบี้ยไม่ได้ส่งเงินกู้ตามระยะเวลาที่กำหนด

- มีสมาชิกกองทุนที่ได้รับเงินกู้แล้ว บางคนมีการใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ของ โครงการ โดยมีการนำเงินไปใช้หนี้ เงินทุนนอกระบบ

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

พบว่าภายในชุมชน บ.ข.ส.เก่ามีกลุ่มองค์กร อยู่ 2 องค์กร คือ

- 1) กลุ่มออมทรัพย์ชุมชน มีสมาชิกทั้งหมด 44 คน จุดประสงค์ของการก่อตั้งเพื่อช่วยเหลือสมาชิกเงินกู้ ดอกเบี้ยต่ำ
- 1) กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ มีสมาชิกทั้งหมด 178 คน จุดประสงค์เพื่อ ช่วยเหลือครอบครัวของสมาชิก เมื่อสมาชิกเสียชีวิต

แต่การรวมกลุ่มองค์กรอื่นๆในชุมชน บ.ข.ส.เก่า พบว่าไม่ปรากฏองค์กรอื่นๆในชุมชนบ.ข.ส.เก่า เนื่องจากเป็นชุมชนในเมืองการรวมกลุ่มเป็นไปได้ยากเพราะประชากรในชุมชนต่างมีอาชีพเป็นของตนเอง ทำให้ไม่มีเวลาตรงกัน

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนชุมชนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ความเข้มแข็งของชุมชน บ.ข.ส.เก่า ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด พบว่าความเข้มแข็งของชุมชน บ.ข.ส.เก่า มีระดับความเข้มแข็งของชุมชน ดังที่จะแสดงในตารางดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในชุมชน บ.ข.ส.เก่า ทั้งหมดจำนวน 70 คน
เป็นชาย 37 คน หญิง 33 คน

ตารางที่ 5 ตารางแสดงระดับความเข้มแข็งของชุมชน บ.ข.ส.เก่า เทศบาลอำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การชี้วัด
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	ปานกลาง
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	ปานกลาง
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	ปานกลาง
4. ในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	ปานกลาง
5. สมาชิกชุมชนมีโอกาสหาความรู้	ไม่ใช่
6. สมาชิกชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	จากปีก่อนมี 203 ครอบครัว ปัจจุบันเท่าเดิม
7. ครอบครัวชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า ปองคองกันรักใคร่	จากปีก่อนมี 203 ครอบครัว ปัจจุบันเท่าเดิม
8. ในชุมชนมีการรวมกลุ่มองค์กรประชาชน	จากปีก่อนมี 2 กลุ่ม ปัจจุบันเท่าเดิม
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา	ใช่
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาส	ใช่
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	ใช่
12. ในชุมชนสามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมี แผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน	ไม่ใช่

2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในชุมชน บ.ข.ส.เก่า

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายคือ ประชาชนในชุมชน บ.ข.ส.เก่า ทั้งหมดจำนวน 70 คน เป็นชาย 37 คน หญิง 33 คน จากการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามแบบรายงาน บร 2 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ พูดคุยแล้วจึงทำการจดบันทึก ข้อมูล จากข้อมูลดังกล่าวพบว่าตัวชี้วัดในด้านความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การยกย่องคนทำความดี การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกในชุมชน และมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ

พบว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง เพราะว่าชุมชน บ.ช.ส.เก่า เป็นชุมชนในเมือง และทุกคนต่างก็มีอาชีพหาเลี้ยงตนเอง จึงไม่ค่อยมีเวลาในการร่วมกิจกรรมมากนัก แต่ก็ได้เข้าร่วมประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนชุมชน ส่วนเรื่องความซื่อสัตย์ ส่วนใหญ่จะบอกว่าเราไม่รู้เขา เพราะปัจจุบันไว้ใจใครไม่ค่อยได้ และต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยได้สูงส่งกันมากกว่าแต่ก่อน มีการช่วยเหลือกันบ้างในบริเวณเดียวกัน และการหาความรู้เพิ่ม ส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานและมีอายุ คือ ตั้งแต่ 26 – 60 ปีขึ้นไป จะไม่ค่อยมีเวลา เพราะต้องหาเลี้ยงชีพและครอบครัว และผู้สูงอายุบางท่านต้องเลี้ยงดูหลาน แต่ถ้าว่างก็จะอ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ และฟังวิทยุ เป็นต้น และในชุมชนผู้นำเป็นผู้ที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ ยุติธรรม และในชุมชนมีการช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาสโดยแจกของ เช่น ข้าวสาร อาหารกระป๋องเครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค เป็นต้น ส่วนการแก้ปัญหาของชุมชนจากการที่ได้สัมภาษณ์พบว่า ยังไม่มีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญตั้งแต่บทที่ 1 ถึงบทที่ 4 มาสรุปอภิปรายผลรวม ทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อให้เห็นประเด็นในการทำสารนิพนธ์โดยมีการแบ่งแยกออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุป อภิปรายผล

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. ทราบข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลบริบทชุมชน บ.ข.ส.เก่า ตามสภาพจริง
2. ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า
3. ทราบและมีความรู้ความเข้าใจถึงปัจจัยต่างๆที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า
4. ทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า

2. วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาการดำเนินงานกองทุนชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า
2. ศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน สภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของชุมชนบ.ข.ส.เก่า โดยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลบริบทชุมชน
3. ใช้ซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ในการเก็บข้อมูลวิเคราะห์กองทุนชุมชน และกำหนดตัวบ่งชี้ พร้อมทั้งแปรต่างๆที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
4. ประมวลผลข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์โดยใช้ซีพีพีโมเดล หาข้อสรุป พร้อมทั้งอภิปรายและข้อเสนอแนะโครงการ

3. ผลการดำเนินการ

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวมของชุมชน บ.ข.ส.เก่า เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

3.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือ หน่วยบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

3.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชน บ.ข.ส.เก่า ไม่เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยเฉพาะประชาชนในชุมชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน แต่เมื่อมีหน่วยงานของทางราชการมาให้ความรู้และได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆทำให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมากขึ้น

2) เงินกองทุน 1 ล้านบาท ก่อตั้งเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2544 ได้รับเงินโอนเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2545 มีสมาชิกกองทุน 104 คน ปลดออกจำนวน 38 คน เป็นเงิน 740,000 บาท ปัจจุบันเงินกองทุน 1 ล้านบาทเหลือ 108,335.62 บาท

3) ปัจจุบันคณะกรรมการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า มีจำนวน 9 คน เป็นชาย 5 คน หญิง 4 คน

3.1.2 ผลการประเมินกระบวนการหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน คณะกรรมการจะพิจารณาจากเหตุผลหรือความจำเป็นของการกู้ยืมและต้องมีหลักประกันในการกู้ยืมจะต้องมีผู้ค้ำ 3 คน

2) การทำบัญชีอย่างโปร่งใสเข้าใจง่าย เมื่อไม่มีความเข้าใจในการทำบัญชีก็จะขอความช่วยเหลือปรึกษากับคณะกรรมการ

3) การชำระหนี้ ภายในระยะเวลาที่กำหนดของกลุ่มอาชีพ ได้แก่ อาชีพค้าขาย ต้องส่งเงินกู้ทุกเดือน อาชีพเกษตรกรรม (เลี้ยงสัตว์) ส่งทุก 3 - 6 เดือน ตามข้อตกลงของคณะกรรมการกองทุน อาชีพเกษตรกรรม (เพาะปลูก) ส่งภายในสิ้นปีที่กำหนด

3.1.3 การประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

1) ผลโดยตรง

จำนวนผู้กู้ที่ได้รับจัดสรรเงินกู้ยืมกองทุนได้รับอนุมัติเงินตามจำนวนที่ขอได้ทั้งหมด ผู้กู้ที่ได้รับการอนุมัติให้กู้เงินกองทุนไปแล้วทั้งหมด 42 คน รวมเป็นเงิน 820,000 คน จากจำนวนสมาชิก 104 คน เงินกองทุน 1 ล้านบาท เหลือทั้งหมด 180,335.62 บาท

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	18
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	18
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	20
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	22
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	25
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	26
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	27
1. ผลการบริบทชุมชน.....	27
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	37
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้.....	44
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	46
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	51
ตอนที่ 1 สรุป อภิปรายผล.....	51
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	51
2. วิธีดำเนินการ.....	51
3. ผลการดำเนินการ.....	52
4. อภิปรายผล.....	53
ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ.....	57
บรรณานุกรม.....	59
ภาคผนวก ก.....	60
ภาคผนวก ข.....	69

2) ผลกระทบโดยตรง

ผู้ผู้มีการขยายกิจการของตนเองอย่างเด่นชัด มีกิจการใหม่ๆที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น

3) ผลกระทบโดยอ้อม

เกิดทัศนคติที่ดีต่อชุมชน ชุมชนเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ ชุมชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

3.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B คือ การดำเนินกิจการของผู้ดูแลราย

3.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

- ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการประกอบอาชีพในการดำเนินกิจการเป็นอย่างดี
- รายได้ของครอบครัวโดยปกติจะมีรายได้หลายทาง เนื่องจากประกอบอาชีพหลายอย่าง
- ผู้ดูแลโดยส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่มั่นคง แต่ก็ยังมีบางรายที่ยังขาดประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ

3.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

- จำนวนเงินที่ผู้ดูแลได้รับอนุมัติตรงกับจำนวนที่ขอกู้
- สถานที่และวัตถุดิบใช้ในสถานที่เป็นของตนเองที่มีอยู่ในชุมชน
- มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพเป็นอย่างดี

3.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

- ผู้ดูแลส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จและมีกำไร
- แต่การทำกิจการผิดวิธีจะทำให้การวิเคราะห์การประเมิน โครงการผิดหลักวิชาการ

3.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

- ก่อให้เกิดรายได้แก่สมาชิกและผู้ดูแลได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

4. อภิปรายผล สรุปได้ดังนี้

4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า เกิดขึ้นโดยความร่วมมือทั้งภาครัฐและประชาชนในชุมชน บ.ข.ส.เก่า และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมกันมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบบริหารกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า มีการบริหารจัดการอย่างชัดเจน มีคณะกรรมการบริหารชุมชนและมีการประชุมแบ่งหน้าที่การทำงาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง กองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้โดยการจัดเวทีชาวบ้าน แต่ยังไม่ถึงขั้นที่พึ่งตนเองได้ทั้งหมด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมกองทุนชุมชน ถ้าผู้กู้แต่ละรายนำเงินกองทุนไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ตรงตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่น กองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จากการวิจัยพบว่า สาเหตุที่กองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า บรรลุวัตถุประสงค์จะยังเป็นเพียงการเริ่มต้นของการเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากการบริหารจัดการเงินกองทุนคาดว่าในอนาคตชุมชนจะสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน และเป็นแบบอย่างที่ดีกับชุมชนอื่นอีกต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศุภโชค ชุนอิว (ศุภโชค ชุนอิว, 2545) ที่กล่าวว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะประสบผลสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลักทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน
2. ชาวบ้านมีจิตสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกองทุน
3. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกา ด้วยคุณค่าภูมิปัญญาของตน
4. มีคณะกรรมการกองทุนที่ดี
5. มีการสร้างกระบวนการ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน
6. มีความสามัคคี เอื้ออาทรกับผู้ด้อยโอกาส
7. มีการประสานความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน
8. การบริหารจัดการเงินกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
9. การลดความซับซ้อน ในการบริหารจัดการเงินกองทุนต่างๆภายในชุมชน
10. การพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะมีประสิทธิภาพได้ ต้องอาศัยส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการและเงินทุน

11. ควรมีการติดตามประเมินผลอย่างถูกต้อง โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนเงินใน ด้านเศรษฐกิจ สังคม การพึ่งพาตนเอง

4.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก

- 1) การมีกองทุนอื่นๆ ก่อนๆที่จะมีกองทุน 1 ล้านบาท ทำให้ชุมชนมีประสบการณ์ในเรื่องการบริหารจัดการเงินกองทุน
- 2) ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจะเป็นบทเรียนที่ดีเพื่อนำมาปรับใช้ในชุมชน
- 2) การมีทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ ป่าไม้ ที่ดิน และวัตถุดิบในท้องถิ่นที่จะส่งเสริมปัจจัยการผลิตของชุมชน
- 3) ทรัพยากรบุคคลที่ดีมีคุณภาพ
- 4) ความขยัน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) การเป็นหนี้ของประชาชนในชุมชน
- 2) ความเชื่อการยึดถือวิถีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมไม่ยอมรับวิทยาการสมัยใหม่
- 3) การเข้าใจผิดต่อวัตถุประสงค์ของเงินกองทุนชุมชน
- 4) การพนัน
- 5) การไม่รวมกลุ่ม ซอบอิสระ

จากการวิจัยพบว่าสาเหตุที่เกิดปัจจัยด้านบวก ด้านลบ เกิดจากวิถีชีวิตของคนในชุมชน ความเชื่อ ทักษะคิด การศึกษา ทรัพยากรบุคคลทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำชุมชน การเมืองท้องถิ่น ช่องว่างทางสังคม เศรษฐกิจ ภายในชุมชนเอง

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ภายในชุมชน บ.ข.ส.เก่า ไม่พบการเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ แต่จะมีการขอคำปรึกษาแก่ชุมชนใกล้เคียง คือชุมชนประชาอนุสรณ์

4.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของประชาชนในทัศนะของประชาชนชุมชน บ.บ.ส.เก่า

- 1) ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- 2) ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
- 3) การได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการเงินลงทุนของตนเอง
- 4) ประชาชนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง
- 5) การอยู่ในชุมชนอย่างสันติ
- 6) มีการตรวจสอบการประเมินกองทุน

จากการวิจัยพบว่า การเกิดกระบวนการต่างๆดังกล่าวข้างต้นเป็นเพราะประชาชนได้มีการบริหารจัดการกองทุน ทำให้เกิดการเรียนรู้ ร่วมกัน มีการระดมความคิดการจัดเวทีชาวบ้านภายในชุมชน

4.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ ดังนี้

1. **ผลโดยตรง (Immediate Result)** สมาชิกที่ขอกู้เงินไปพัฒนาอาชีพ ก่อให้เกิดรายได้มีเงินลงทุนส่งคืนกองทุน ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยในเวลาที่กำหนดทำให้เงินหมุนเวียนภายใน ชุมชน
2. **ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)** สมาชิกกู้เงินไปลงทุนสามารถเพิ่มรายได้ให้ตนเองสามารถปลดปล่อยภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ
3. **ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)** วิถีชีวิตของคนในชุมชนมีเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี เกิดความรักสามัคคีในชุมชน มีการระดมสมองเพื่อแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความสงบสุขต่อไปในอนาคต

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

กองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน

ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ ไม่ควรมีการแบ่งอาชีพในการชำระเงิน เช่น อาชีพค้าขาย ต้องส่งทุกเดือน อาชีพเลี้ยงสัตว์ ต้องส่ง 3 - 6 เดือน ตามข้อตกลงของคณะกรรมการ และ อาชีพเกษตรกร ทำไร่ ทำสวน ต้องส่งภายใน 1 ปี ในความเห็นของผู้วิจัยคิดว่าสมาชิกควรมี การชำระทุกเดือน แต่การชำระเงินกู้ไม่ควรสูงมากนักและไม่ควรมีการแบ่งอาชีพ เพราะจะ ได้ไม่เกิดความขัดแย้งภายในชุมชน และการชำระทุกเดือนก็ป้องกันการเกิดหนี้สูญเนื่องจาก ไม่มีเงินก้อนจ่ายให้

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนควรมีการติดตามการประเมินผลการนำเงินไปลงทุนตาม โครงการของสมาชิกว่าผิดวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อนำเป็นข้อมูลในการอนุมัติกองทุนในปี ต่อไปและในการประชุมคณะกรรมการประจำเดือน คณะกรรมการทุกคนต้องเข้าร่วม ประชุม เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะของสมาชิกและนำมาเป็นแนวทางการบริหารต่อไป และควร มีการจัดทำรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับชุมชนให้มีระบบระเบียบเป็นเอกสารที่สามารถนำมา ใช้งานได้ ซึ่งทำให้สามารถเข้าใจปัญหาภาพรวมที่ดีขึ้นของท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ เช่น จำนวนประชากร สภาพความเป็นอยู่ อาชีพ รายได้ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

สมาชิกที่กู้เงินไปแล้วไม่ประกอบอาชีพใดๆ เป็นการเสี่ยงอย่างยิ่งต่อความเสียหายของ กองทุน ถ้าไม่มีโครงการที่ชัดเจนคณะกรรมการควรพิจารณา ควรส่งเสริมผู้ที่ค้อยโอกาส แต่มีฝีมือก่อน เพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถพึ่งพาตนเองได้

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ถึงแม้ว่ากองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า จะช่วยลดปัญหาการเป็นหนี้ในระบบให้กับ ประชาชนในชุมชนได้ระดับหนึ่ง แต่ก็มีสมาชิกบางส่วนที่ยังไปอาศัยเงินนอกระบบอยู่ เพราะการกู้เงินจากกองทุนชุมชนบ.ข.ส.เก่า มีข้อจำกัดคือ เงินกองทุนของชุมชนสามารถ ขอกู้ได้เพียง 20,000 บาท และการขอกู้ยืมก็เป็นกระบวนการที่ยุ่งยาก ในการจัดเตรียม

เอกสารและจะต้องหาผู้ค้ำประกันให้ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ส่วนเงินทุนนอกระบบจะขอกู้ได้เลย และเสียดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทางรัฐบาลควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานกองทุน โดยให้บัณฑิตกองทุนทำการประเมินทุก 6 เดือน เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3-5 ปี เพื่อทราบ พัฒนาการที่เกิดขึ้น มีความต่อเนื่องหรือลดลงอย่างไร ถ้าหากพัฒนาการเป็นไปได้ในทางบวก จะเป็นมาตรฐานสำหรับงานวิจัยต่อไป

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544 . คู่มือการดำเนินงาน สำหรับอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- _____.2544 . คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- _____.2544 . ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 .กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนชุมชนบ.ข.ส.เก่า. 2544 . ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2544. นครราชสีมา :คณะกรรมการ.
- เทศบาลตำบลปากช่องงานวิเคราะห์นโยบายและแผนกองวิชาการและแผนงาน .แผนพัฒนาเทศบาลประจำปี 2545 เทศบาลตำบลปากช่อง. นครราชสีมา:เทศบาลตำบลปากช่อง.
- นิตยา ชูโต. 2538 .การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: พีเอ็น การพิมพ์.
- ศุภโชค ชุนอิว. (4 เมษายน 2545) . กองทุนเงินล้าน . รัฐสภาสาร: 7(126) 28 –29
- ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ชุดวิชาทักษะและการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ,บรรณาธิการ. 2544 . รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่6 [ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม] จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันราชภัฏ ,สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการจัดการและวางแผนธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: ศรีสยามพริ้นท์แอนด์แพคค์.

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางแสดงกิจกรรมที่สมาชิกผู้เยี่ยมชมในการประกอบอาชีพ	14
2. ตารางแสดงจำนวนการสัมภาษณ์แบบรายงาน บร.3	21
3. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตาม ลักษณะของประชากรในชุมชน บ.ข.ส.เก่า	34
4. ตารางแสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า	38
5. ตารางแสดงจำนวนผู้กู้และวงเงินที่กู้ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	39

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนและเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

จากความพร้อมของชุมชน บ.ข.ส.เก่า เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้จัดตั้งกองทุนชุมชนบ.ข.ส.เก่าและได้รับจัดสรรเข้าชุมชน เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2545 เพื่อให้ทราบว่ากองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า ดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของรัฐบาลมากน้อยเพียงใด จึงควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ และปัญหาของชุมชน ซึ่งอาจเป็นจุดแข็งและจุดอ่อน ที่ควรนำมาปรับปรุงในชุมชนของตนเองต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลบริบทชุมชน บ.ข.ส.เก่า ตามสภาพจริง
2. เพื่อทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า
3. เพื่อทราบและมีความรู้ความเข้าใจถึงปัจจัยต่างๆที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า
4. เพื่อได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า

3. กรอบความคิดทฤษฎี

ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า ได้ใช้การวิจัยประเมินโครงการแบบมีส่วนร่วม (CIPP Model) ซึ่งเป็นแนวความคิดของสตัฟเฟิลบีม (D.L stafflebeam) และคณะ ได้ให้ความหมายของการประเมินว่าเป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆที่มีอยู่

CIPP มีอักษรที่มีความหมาย ดังนี้

- C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
- I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

4. วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาการดำเนินงานกองทุนชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า
2. ศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน สภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของชุมชน บ.ข.ส.เก่า โดยวิธี การสังเกต การสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลบริบทชุมชน
3. ใช้ชีพีโมเดล (CIPP Model) ในการเก็บข้อมูลวิเคราะห์กองทุนชุมชน และกำหนดตัวบ่งชี้ พร้อมทั้งแปรต่างๆที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
4. ประมวลผลข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์โดยใช้ชีพีโมเดลหาข้อสรุป พร้อมทั้งอภิปรายและข้อเสนอแนะ โครงการ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

1. ทราบข้อมูลพื้นฐาน และปัญหากองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า
2. ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการของกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า
3. ทราบและมีความรู้ความเข้าใจถึงปัจจัยต่างๆที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า
4. ทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนชุมชน บ.ข.ส.เก่า